

Słownik języka włoskiego „Devoto-Oli”

Il dizionario della lingua italiana di Giacomo Devoto e Gian Carlo Oli
Editoria Elettronica Editel, Milano, 1994 edycja “Panorama”

System operacyjny i działanie

System operacyjny Windows 3.1 i Windows 95 (działa bez kłopotów pod systemem Windows Vista). Wymaga instalacji poprzez „Setup.exe”.

Katalog domyślny C:/DEVWIN (487 kB) i skrót do programu w katalogu AppData/Roaming/Microsoft/Windows/Menu Start/Programy/Cd-Rom Edidet

Program na CD zawiera 381MB. Program bez dysku w napędzie nie działa – hasła są czytywane każdorazowo z CD.

Opis programu

Słownik zawiera 14 tys. haseł i liczne funkcje ich wyboru i katalogowania.

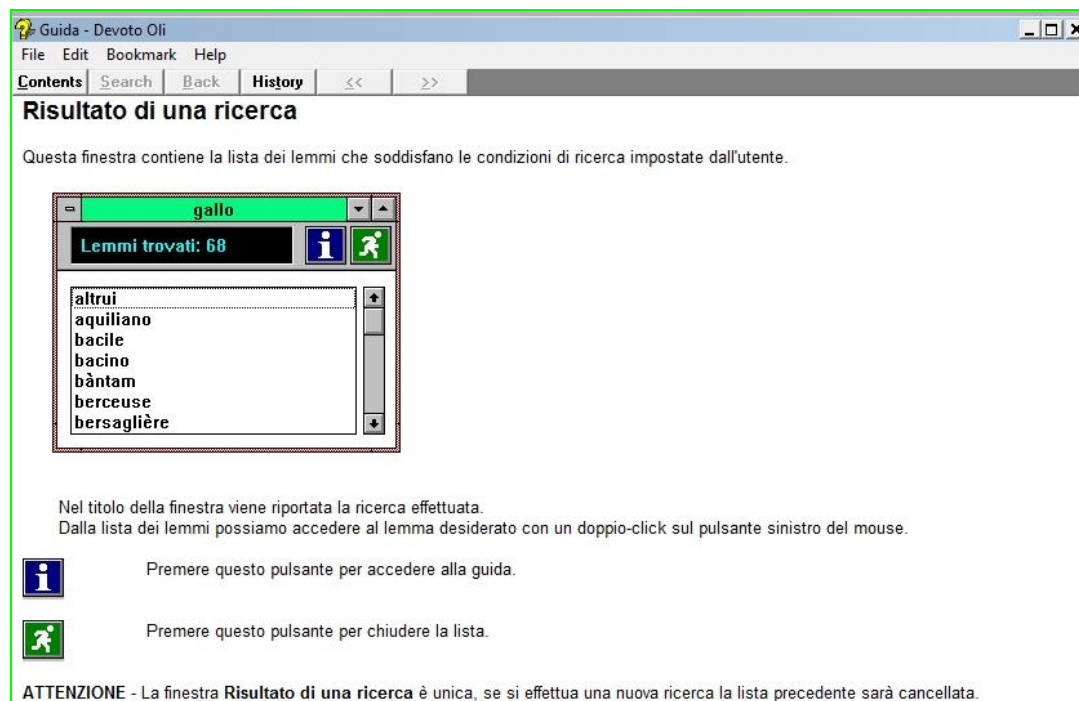
Menu główne obejmuje „

File Poszukiwania Obce Regionalne Leksja Etymologia Glosariusz Dodatki

• W menu „Poszukiwania” należy wpisać szukany wyraz – popełnienie błędu (np. *apello* zamiast *appello*) nie daje żadnej odpowiedzi, ani propozycji korekty.

Poprawne wypisanie *apello*, z zaznaczeniem filtra „wszystkie odpowiedzi” zwraca w tym przypadku aż 43, np. *nominale*. W treści hasła *nominale* występuje słowo *appello* – *appello nominale* = wyczytywanie według nazwisk. Filtr „Etymologia” zwraca 3 hasła, np. *postappello* i *recitare*. To ostatnie, czyli „recytować” pochodzi z łaciny jako ponowna wywołanie osób wezwanych przez sąd.

Nawigacja jest prosta: w prawym rogu pojawiają się dwie ikony – *help* i *exit*. Poniżej widok ekranu „help” do akcji poprzez menu „Poszukiwanie”

Zwroty obcojęzyczne obejmują m.in. słowa z chińskiego (tao, yang, yin, yüan), holenderskiego (np. *provo* czyli prowokator, japońskiego), portugalskiego, hebrajskiego itd.

Otwarcie jednego okna nie wymaga zamknięcia drugiego, zob. ryc. 2.

Ryc.2. Słowa pochodzenia japońskiego, chińskiego, holenderskiego. Słowo „polaczki” (*polacchini*) oznacza nasze buty „kozaczki”, ale nie ma go w tym słowniku.

Regionali

Pod funkcją „Regionali” kryją się trzy podkategorie: regionalne i dialektowe; południowe i północne; toskanizmy. Dla przykładu słowo północne „baba” oznacza starą kobietę. Używane jest w języku infantylnym i jak pisze słownik „rozpowszechnione na terenach słowiańskich”.

Etymologia

Niezwykle rozbudowana jest analiza etymologiczna. Wyróżnia ona nie tylko język, z którego dane słowo pochodzi, ale również szczegółową ścieżkę przyswojenia – słowa pochodzące z łaciny, słowa skonstruowane na modelu łacińskim, słowa naukowe z łaciny.

Z uwagi na pochodzenie różnorodne wyróżnione są m.in. antonomazje (np. „frina” od imienia Greczynki z IV w p.n.e), terminy złożone (jak np. „surfboat”, „tabloid”, „abbattifieno” – otwór do zrzucania siana ze stodoły. Podane są kalki z innych słów, jak np. „fotone”, przyswojenia innych słów, jak np. „gnu” z języka Buszmanów, zmiany innych słów jak „omelette”.

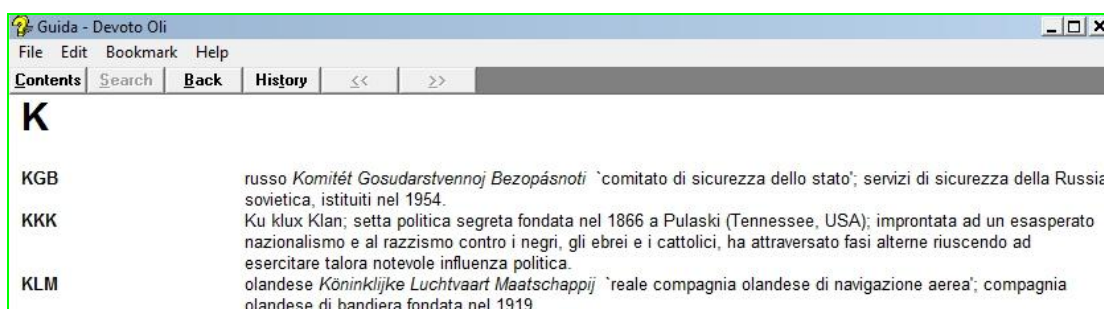
Glosariusz

Glosariusz (skategoryzowany spis rzeczowy) pozwala na wyodrębnienie jakby słownika tematycznego – technicznego, naukowego. W przedmiotach humanistycznych wyodrębniona jest nie tylko literatura, filozofia, architektura, archeologia, dziennikarstwo, ale również metryka poetycka i polityka.

Przykładowo sprawdzone hasła z fizyki zadziwiają precyzją. I tak słowo „momento”, czyli angielskie „momentum” a polski „pęd” jest wyjaśniony tak w znaczeniu podstawowym jak w jego kolokacjach, np. moment magnetyczny czy moment pędu. Definicje podane są w sposób jasny, dokładny i wyczerpujący.

Dodatki

Dodatki obejmują skróty, w polskim znaczeniu, skróty nazw instytucji „sigle” i symbole. Szczegółowość wszystkich tych kategorii jest zdumiewająca. I tak np. jako symbol „A” podana jest m.in. autostrada, wielkość pomiaru prądu elektrycznego amper, jednostka miary długości (poza systemem SI) angstrom, aminokwas adenina itd. Jako skrót EAK podana jest Kenia, a jako instytucja KGB – Komitet Bezpieczeństwa Narodowego ZSRR, zob. ryc. 3.

Divina

„Divina Commedia” znajduje się na CD w oddzielnym katalogu Editel/Divina. Wymaga rozdzielności ekranu 640x480 i zapewne z tego powodu działa w ograniczony sposób pod systemem Vista. Lektor omawia konstrukcję poematu i niektóre w Kręgow. Narracja jest ilustrowana zmieniającymi się obrazami. Wersja ta jest zapewne zapowiedzią innej, szczegółowej publikacji dotyczącej „Boskiej Komедii” Dantego.

INFERNO	Canto IV
Ruppemi l'alto sonno ne la testa un greve truono, si ch'io mi riscossi 3 come persona ch'è per forza desta; e l'occhio riposato intorno mossi, dritto levato, e fiso riguardai 6 per conoscer lo loco dov'io fossi. Vero è che 'n su la proda mi trovai de la valle d'abisso dolorosa 9 che 'ntrono accoglie d'infiniti guai. Oscura e profonda era e nebulosa tanto che, per ficcar lo viso a fondo, 12 io, non vi discerneva alcuna cosa. «Or discendiam qua giù nel cieco mondo», cominciò il poeta tutto smorto.	ricerche voce indietro riassunto canti
4. l'occhio riposato: cioè che ha ripreso le sue facoltà, senza per ciò implicare il senso di durata: alcuni meno bene, riferiscono, <i>riposato</i>, a <i>io</i> sott. sec. 0	

Zalety Słownika Devoto-Oli

Poprzez rozbudowane funkcje wyszukiwania zwrotów regionalnych, archaicznych, etymologię – słownik elektroniczny „Devoto-Oli” wychodzi znacznie poza znaczenie „słownika”. Staje się skróconym *podręcznikiem* etymologii całego języka – wyjaśnia szczegółowo pochodzenie słów, ich użycie, zamienniki.

Słownik jest niezwykle szczegółowy, jak to pokazaliśmy np. na „egzotycznych” terminach, które są w nim ujęte: „baba”, „KGB”, „ying”. Niezwykle użyteczny jest też glosariusz. Jest on w danym przedmiocie również mini-*podręcznikiem* – sprawdzeniem wiedzy w zakresie podstawowych terminów danej nauki.

Formy multimedialne obejmują zasadniczo tekst. Jedynie „Divina” operuje czytana narracją i sekwencją obrazów w rytmie tej narracji. W przypadku tego rodzaju wydawnictwa Niedobów środków multimedialnych nie jest jednak wadą, w porównaniu z bogactwem treści i mechanizmów ich selekcji według różnych kategorii i funkcji językowych.

Wady

Pewną wadą w omawianej wersji elektronicznej pochodzącej z 1994 roku jest brak możliwości kopiowania *fragmentów* tekstów (tzn. poprzez zaznaczanie) z tego słownika do innych edytorów. Kopiowanie przeprowadza się poprzez ikonę „nożyczek”. Nie jest to jednak istotna wada w porównaniu z łatwością i różnorodnością nawigacji w różnych kategoriach pojęciowych i różnych funkcjach języka.

Pozycje pokrewne

1. Słownik języka polskiego, PWN
2. DICS Compact. il Dizionario Italiano in CD-Rom, La Repubblica. Giunti Multimedia, Firenze 1997.

(Opracował: GK)